

Datum van
inontvangstneming

:

08/12/2021

Zaak C-656/21

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

29 oktober 2021

Verwijzende rechter:

Tribunal Arbitral Tributário (Centro de Arbitragem Administrativa – CAAD) (Portugal)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

7 oktober 2021

Verzoekende partijen:

IM GESTÃO DE ATIVOS — SOCIEDADE GESTORA DE ORGANISMOS DE INVESTIMENTO COLETIVO, SA

IMGA RENDIMENTO SEMESTRAL

IMGA AÇÕES PORTUGAL CAT A

IMGA AÇÕES AMÉRICA CAT A

IMGA MERCADOS EMERGENTES

e.a.

Verwerende partij:

Autoridade Tributária e Aduaneira

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Het onderhavige verzoek om een prejudiciële beslissing is ingediend in het kader van een geding tussen enerzijds IM GESTÃO DE ATIVOS — SOCIEDADE GESTORA DE ORGANISMOS DE INVESTIMENTO COLETIVO, S.A. en 31 door haar beheerde fondsen (hierna: „verzoeksters”) en anderzijds de Autoridade Tributária e Aduaneira (belasting- en douanediens, Portugal; hierna:

„belastingdienst”), waarin eerstgenoemden vorderen dat de heffing en afdracht van de Imposto do Selo (zegelrecht) over het fiscale jaar 2019 onrechtmatig wordt verklaard en het betaalde bedrag, plus verdragingsrente, aan hen wordt terugbetaald. Volgens verzoeksters zijn zij dubbel belast ten gevolge van de doorberekening van provisies op financiële verrichtingen.

Voorwerp en rechtsgrondslag van de prejudiciële verwijzing

IMGA is de beheermaatschappij van een aantal open-end beleggingsfondsen in effecten, in het kader waarvan zij participaties verkoopt via financiële instellingen (banken), die haar verkoopprovisies in rekening brengen voor de inschrijvingen op participaties in de door haar beheerde fondsen. Op de facturen die in verband met die verkoopprovisies worden uitgeschreven, brengen de financiële instellingen het zegelrecht uit hoofde van rubriek 17.3.4 van de Tabela Geral do Imposto do Selo (algemene tabel van het zegelrecht, hierna: „TGIS”) in rekening. IMGA brengt die verkoopprovisies vervolgens ten laste aan de fondsen, waarbij zij het bedrag dat de banken voor de verkoop van de participaties hebben gefactureerd doorberekent aan het desbetreffende fonds en over deze provisies, een tweede keer, zegelrecht afdraagt.

Prejudiciële vragen

- 1) Verzet artikel 5, lid 2, van richtlijn 2008/7/EG zich tegen een nationale regeling zoals rubriek 17.3.4 van de Código do Imposto do Selo (wetboek zegelrecht), die voorziet in de heffing van zegelrecht op de provisies die banken in rekening brengen aan entiteiten die open-end beleggingsfondsen in effecten beheren voor het aantrekken van nieuwe inschrijvingen op participaties, dus voor het aandragen van nieuw kapitaal voor die beleggingsfondsen door middel van inschrijvingen op nieuwe door de fondsen uitgegeven participaties?
- 2) Verzet artikel 5, lid 2, van richtlijn 2008/7/EG zich tegen een nationale regeling die voorziet in de heffing van zegelrecht op de beheervergoedingen die beheerentiteiten in rekening brengen aan open-end beleggingsfondsen in effecten, voor zover die beheervergoedingen de provisies omvatten die banken aan de beheerentiteiten factureren voor voornoemde activiteit?

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

Richtlijn 2008/7/EG van de Raad van 12 februari 2008 betreffende de indirecte belastingen op het bijeenbrengen van kapitaal (PB 2008, L 46, blz. 11): artikel 5.

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Decreto-Lei n.º 287/2003 de 12 de novembro (wetsbesluit nr. 287/2003 van 12 november 2003) houdende wijziging van de Código do Imposto do Selo

(wetboek zegelrecht): artikel 1 en rubriek 17 van de Tabela Geral do Imposto do Selo (algemene tabel van het zegelrecht)

„Artikel 1

Materiële werkingssfeer

1 – Het zegelrecht is van toepassing op alle handelingen, overeenkomsten, documenten, titels, stukken en andere juridische feiten of situaties waarin de algemene tabel voorziet, met inbegrip van overdrachten van goederen om niet.

[...]

Rubriek 17:

17 Financiële transacties:

[...]

17.3 Transacties die worden verricht door of met bemiddeling van kredietinstellingen, financiële ondernemingen of andere wettelijk daarmee gelijkgestelde entiteiten en andere financiële instellingen – over het in rekening gebrachte bedrag:

[...]

17.3.4 Andere provisies op en tegenprestaties voor financiële diensten, met inbegrip van provisies op met betaalkaarten verrichte betalingstransacties – 4 %.”

Korte uiteenzetting van de feiten en van het hoofdgeding

- 1 IMGA is een beheermaatschappij en wettelijk vertegenwoordiger van open-end beleggingsfondsen in effecten.
- 2 Als entiteit die zich louter bezighoudt met het beheer van fondsen, oefent zij zelf slechts op bescheiden schaal verkoopactiviteiten uit, aangezien het voor haar vanuit economisch oogpunt niet rendabel is om te beschikken over een structuur op nationaal niveau om inschrijvingen op participaties in de door haar beheerde fondsen van het open-endtype aan de man te brengen.
- 3 Daarom laat IMGA zich bijstaan door financiële instellingen die over een nationaal netwerk van kantoren beschikken en solide ervaring hebben op het gebied van financiële bemiddeling en de plaatsing van effecten bij het publiek teneinde bekendheid te geven aan haar beleggingsfondsen (haar producten) en participaties in die fondsen te verkopen.

- 4 In de periode januari-december 2019 hebben verschillende financiële instellingen (BCP, ACTIVOBANK, CCCAM, BANCO BIC) participaties van meerdere door IMGGA beheerde fondsen verkocht.
- 5 Deze financiële instellingen factureerden de verkoop van participaties in de fondsen aan IMGGA, de beheermaatschappij van de fondsen in kwestie, en niet rechtstreeks aan de fondsen.
- 6 Voornoemde financiële instellingen brachten op hun facturen zegelrecht uit hoofde van rubriek 17.3.4 TGIS in rekening.
- 7 In 2019 heeft IMGGA de fondsen bepaalde beheervergoedingen in rekening gebracht, waaronder vergoedingen ter waarde van de „provisies voor de verkoop van participaties door banken (zonder het zegelrecht dat de banken daarop hebben geheven) voor een totaalbedrag van 8 752 232,43 EUR, over welk bedrag IMGGA ook het zegelrecht van 4 % heeft geheven en aan de Staat heeft afgedragen (samen met het zegelrecht op de beheervergoeding zelf), zoals bepaald in rubriek 17.3.4 van de TGIS, ten bedrage van 350 089,30 EUR”.
- 8 IMGGA en de fondsen hebben bezwaar gemaakt tegen deze zegelrechtheffingen.
- 9 Het bezwaar is afgewezen bij besluit van 10 november 2020 van de Chefe de Divisão de Serviço Central da Unidade dos Grandes Contribuintes (afdelingshoofd van de centrale dienst van de fiscale eenheid grote ondernemingen, Portugal).

Voornaamste argumenten van partijen in het hoofdgeding

- 10 Verzoeksters zijn het niet eens met de eerste heffing van zegelrecht door de banken bij beheermaatschappij IMGGA, noch met de tweede heffing en invordering van zegelrecht ten gevolge van de doorberekening door IMGGA aan de fondsen.
- 11 Zij aanvaarden dat de door de banken gefactureerde provisie voor de verkoop van participaties in fondsen onder de materiële werkingssfeer van rubriek 17.3.4 vallen. Zij betogen evenwel dat er als gevolg van de heffing van zegelrecht door de banken op de voor de verkoopprovisies uitgeschreven facturen en de daaropvolgende doorberekening van deze provisie aan de fondsen sprake is van „dubbele belasting van dezelfde handeling”, hetgeen volgens hen onrechtmatig is. Ook stellen zij dat het in rekening brengen van zegelrecht op deze provisie door de banken in strijd is met „het verbod van belastingheffing dat is neergelegd in artikel 5, lid 2, van richtlijn 2008/7/EG van de Raad van 12 februari 2008 betreffende de indirecte belastingen op het bijeenbrengen van kapitaal”.
- 12 In de eerste plaats achten zij het onrechtmatig dat zegelrecht wordt geheven over „het deel van de beheervergoeding dat IMGGA aan de fondsen in rekening brengt en dat overeenkomt met de verkoopprovisies (en het desbetreffende zegelrecht) die de banken reeds hebben gefactureerd en waarop zij reeds zegelrecht hebben

toegepast”, aangezien dit neerkomt op dubbele belasting van één enkele dienstverrichting.

13 In de tweede plaats verdedigen verzoeksters dat „dit deel van het zegelrecht bovendien onrechtmatig en nietig moet worden verklaard omdat het tevens in strijd is met het [Unie]recht [...], een grond voor nietigverklaring die ook van toepassing is op het zegelrecht dat oorspronkelijk door de banken is geheven op de verkoopprovisie”.

14 Resumerend:

- is rubriek 17.3.4 een algemene wettelijke bepaling die de indirecte belasting (het zegelrecht) zonder onderscheid oplegt aan alle financiële activiteiten die nog niet zijn belast, met inbegrip van de activiteit van, of financiële dienstverlening in verband met, de verkoop van participaties;
- laat echter niets in die rubriek de conclusie toe dat wordt beoogd een en dezelfde specifieke verkoop van participaties meerdere malen te belasten met het zegelrecht;
- is die specifieke financiële dienst in casu reeds belast ten aanzien van degenen die deze dienst hebben verricht, dat wil zeggen de banken, die zegelrecht hebben geheven en afgedragen over het voor hun diensten verschuldigde bedrag;
- is er geen rechtsgrondslag om de waarde van die specifieke financiële dienst of verrichting voor de tweede keer met zegelrecht te belasten, laat staan om zegelrecht toe te passen op reeds betaalde zegelrechten, onder het voorwendsel dat de beheermaatschappij het zegelrecht heeft doorberekend aan elk van de fondsen die zij beheert in verband met de door de banken verkochte participaties;
- is het volgens verzoeksters arbitrair en in strijd met de neutraliteit die met elke belasting wordt beoogd dat een en dezelfde financiële verrichting meerdere malen kan worden belast, louter en alleen omdat het bedrag ervan meerdere malen in rekening wordt gebracht om de economische last ervan bij de begunstigde/ontvanger van die financiële verrichting te leggen;
- betreft het één enkele dienst, zodat de doorberekeningen slechts een financiële afwikkeling tussen entiteiten vormen, die ervoor moet zorgen dat uiteindelijk alleen de entiteit of entiteiten die objectief de ontvanger(s) van die financiële dienst of verrichting is (zijn), de last van die dienst en het daarbij behorende zegelrecht draagt (dragen);
- is het in casu bestreden zegelrecht een „eenmalige” belasting, dat wil zeggen een belasting die slechts eenmaal wordt geheven, en niet over de toegevoegde waarde, maar over de totale waarde van de verrichting of dienst;

- betwisten verzoeksters in het kader van de hier aan de orde zijnde vraag, die betrekking heeft op dubbele belasting, niet dat de door IMGGA aan de fondsen in rekening gebrachte beheervergoeding wordt belast met zegelrecht, maar enkel het zegelrecht over het deel van die vergoeding dat overeenkomt met het bedrag van de verkoopprovisies (en het desbetreffende zegelrecht) die eerder door de banken zijn gefactureerd en waarop zij het overeenkomstige zegelrecht reeds hebben toegepast, welk deel een bedrag aan zegelrechten ten belope van 350 078,85 EUR vertegenwoordigt.
- 15 Net als in het besluit op het bezwaar, stelt de belastingdienst dat er geen sprake is van dubbele belasting, aangezien de door de banken gefactureerde verkoopprovisie en de door IMGGA aan de fondsen in rekening gebrachte beheervergoeding afzonderlijke activiteiten vormen.
  - 16 Uit de rubrieken 17.3 en 17.3.4 TGIS blijkt duidelijk dat de heffingsgrondslag voor het zegelrecht in het geval van provisie voor financiële diensten „de gefactureerde waarde” is, zodat er geen uitdrukkelijke rechtsgrondslag bestaat die de conclusie toelaat dat voor de toepassing van de belasting waarin rubriek 17.3.4 voorziet een andere waarde in aanmerking moet worden genomen.
  - 17 Voorts zij erop gewezen dat geen enkele rechtsregel in de Portugese rechtsorde de mogelijkheid van dubbele belasting van een en hetzelfde belastbaar feit uitsluit, zodat zelfs wanneer er dubbele belasting wordt geheven, om die reden niet kan worden geconcludeerd dat er sprake is van onrechtmatigheid.
  - 18 De toepassing van het zegelrecht op zowel de door de banken gefactureerde provisie als het doorberekende bedrag van die provisie leidt echter niet tot een situatie van dubbele belasting, aangezien in elk van die gevallen de belastingplichtigen en de houders van de economische belangen niet dezelfde zijn.
  - 19 In de onderhavige zaak is er in elk van die gevallen sprake van twee afzonderlijke financiële dienstverrichtingen, een door de bank, die een dienst verleent aan IMGGA, en een door IMGGA, die een dienst verleent aan elk van de fondsen.
  - 20 Elk van deze verrichtingen valt onder de werkingssfeer van rubriek 17.3.4, met verschillende belastingplichtigen: IMGGA voor de door de bank gefactureerde provisie en elk van de fondsen voor de door IMGGA in rekening gebrachte vergoeding.
  - 21 Ook de houders van economische belangen zijn niet dezelfde: IMGGA moet worden aangemerkt als de houder van het economisch belang met betrekking tot het zegelrecht op de provisie die worden gefactureerd door de banken die haar een dienst verlenen, en de fondsen moeten worden aangemerkt als de houders van het economisch belang met betrekking tot het zegelrecht dat wordt toegepast op de door IMGGA in rekening gebrachte beheervergoeding, als cliënten van laatstgenoemde.

- 22 De vraag is dus niet of er sprake is van dubbele belasting door het tweemaal heffen van zegelrecht op dezelfde activiteit van het verkopen van participaties in fondsen, maar of de Código do Imposto do Selo en de TGIS uitsluiten dat het zegelrecht over een provisie die reeds met zegelrecht is belast, kan worden doorberekend.
- 23 Deze vraag moet ontkennend worden beantwoord, aangezien het zegelrecht wordt geheven over de in rubriek 17.3.4 bedoelde financiële verrichtingen en er telkens wanneer er participaties in een fonds worden verkocht feitelijk twee verrichtingen plaatsvinden: de levering van diensten door de bank aan IMGA en de levering van diensten door IMGA aan het fonds.
- 24 Bovendien wordt in elk van deze situaties, ten aanzien van elke houder van het economisch belang, die de bijbehorende last van de belasting draagt, de fiscale draagkracht die ten grondslag ligt aan het bepaalde in rubriek 17.3.4 vastgesteld, zodat een restrictieve uitlegging niet gerechtvaardigd is.
- 25 Fondsen betalen niet tweemaal zegelrecht over de waarde van de aan hen doorberekende bankprovisies, doch slechts eenmaal, namelijk wanneer die doorberekening plaatsvindt en zegelrecht wordt geheven over de totale waarde van de beheervergoeding.
- 26 Wat de economische inhoud van de belastbare feiten betreft, zou het niet logisch zijn en nauwelijks verenigbaar met het grondwettelijke beginsel van belasting naar draagkracht, dat inherent is aan het gelijkheidsbeginsel, om de fondsen vrij te stellen van elke belasting over een dienst die de banken ook in hun belang hebben geleverd.
- 27 Om de hierboven uiteengezette redenen lijden de litigieuze heffingen niet aan een gebrek dat voortvloeit uit de gestelde dubbele belasting of uit een onjuiste uitlegging van rubriek 17.3.4.

Korte weergave van de motivering van het verzoek om een prejudiciële beslissing

De verwijzende rechter [scheidsgerecht voor belastingzaken (centrum voor bestuursrechtelijke arbitrage – CAAD)] is van oordeel dat de hierboven geformuleerde prejudiciële vragen moeten worden voorgelegd [aan het Hof van Justitie], aangezien verzoeksters kort gezegd stellen dat artikel 5, lid 2, van richtlijn 2008/7/EG een bepaling is die voorziet in een zeer ruim verbod (van belastingheffing), waaruit volgt dat het opmaken, de uitgifte, het in omloop brengen, het verhandelen en alle daarmee verband houdend formaliteiten met betrekking tot participaties, andere soortgelijke effecten, obligaties en verhandelbare effecten in het algemeen aan geen enkele vorm van indirecte belasting kunnen worden onderworpen.

Het betreft hier een algemene regel die elke vorm van indirecte belasting van dit type verbiedt. De activiteit van banken of andere financiële entiteiten die ertoe strekt om potentiële beleggers te doen inschrijven op nieuwe participaties in fondsen is naar haar aard niet alleen een activiteit die ten doel heeft om dergelijke effecten (participaties) op te maken en uit te geven, maar omvat ook, en per definitie, de activiteit van het in omloop brengen, verhandelen en uitgeven van die effecten. Bijgevolg kan deze activiteit ingevolge het voorschrift/verbod van artikel 5, lid 2, van richtlijn 2008/7/EG niet worden onderworpen aan enige vorm van indirecte belasting.

Uit het voorgaande volgt dat, in het licht van al het toepasselijke recht, de algemene nationale regel in rubriek 17.3.4 TGIS daarmee in strijd is, zodat de in rubriek 17.3.4 TGIS voorziene belasting onrechtmatig is, wegens schending van een regel van hogere waarde, ten aanzien van de in casu vastgestelde specifieke categorie, die bestaat uit de financiële activiteit van het „verkopen van nieuwe participaties in fondsen”.

De belastingdienst stelt zich op het standpunt dat er in casu geen zegelrecht wordt geheven over „het opmaken, de uitgifte, de toelating ter beurse, het in omloop brengen of het verhandelen [...]” van participaties in de door IMGA beheerde fondsen, maar enkel over de vergoeding die de banken aan IMGA in rekening brengen uit hoofde van wat in algemene zin een „verkoopprovisie” wordt genoemd, als uitvloeisel van de verrichte overdrachten/verkopen van participaties aan beleggers.

De geëffectueerde belastingheffing is het resultaat van een vrijwillig besluit van IMGA, die ervoor heeft gekozen om de participaties op de markt te brengen, dat wil zeggen indirect te verkopen, door gebruik te maken van de diensten van verschillende kredietinstellingen, die daar uiteraard, en terecht, een vergoeding voor wensten te ontvangen middels de facturering van een provisie voor de verrichte financiële dienst, onder toepassing, zoals niet anders kon, van het wettelijk verschuldigde zegelrecht. De door de kredietinstellingen aan IMGA gefactureerde verkoopprovisies (vermeerderd met het verschuldigde zegelrecht), die voortvloeien uit de financiële diensten die IMGA heeft gecontracteerd voor de verkoop van de participaties, kunnen niet worden geacht binnen de werkingssfeer van richtlijn 2008/7/EG te vallen.